

Любі друзі! Багато народів захоплюються героїзмом і мужністю українського народу. Тож, ми вже зараз повинні працювати для відбудови, щоб і надалі прославляти нашу неймовірну Батьківщину.

Знання - це наша сила!

Коли лунає сирена-направляйтесь в укриття! Бережіть себе!

Урок № 1

Дата: 22.12.2022

Тема: Світосистема та її підсистеми

Мета: охарактеризувати поняття світосистеми та її підсистем; розвивати сформовані здібності, виховувати професійну компетентність.

Хід уроку:

Ви вже знаєте, що однією із характерних рис сучасного світу є **глобалізація**. Нагадаємо, що під цим поняттям розуміють процес зростання взаємозалежності та взаємозв'язку між державами й народами на основі світової економічної, політичної та культурної інтеграції. Глобалізація веде до збільшення потоків людей, капіталів, товарів і послуг, а також до активізації обміну інформацією та знаннями, які все менше контролюються національними законодавствами.

Беручи до уваги не тільки суспільні процеси, характерні для глобалізації, але й природні умови та ресурси, а також взаємозв'язок між ними, вчені дійшли висновку про існування **світосистеми**. Під нею розуміють результат і процес формування глобальної геопросторової єдності в системі «суспільство—природа».

У її складі розрізняють п'ять підсистем:

- ✓ демографо-екологічну,
- ✓ економічно-господарську,
- ✓ інформаційно-технологічну,
- ✓ соціально-культурну ;
- ✓ політичну.

Розглянемо їх більш докладно.

Демографо-екологічна підсистема характеризується впливом населення, кількість якого постійно збільшується, а також зростанням потреб і обсягів споживання різноманітних ресурсів. У зв'язку із цим постає необхідність вирішення екологічних проблем, реалізації підходів раціонального природокористування. Це підкреслює існування сукупності зв'язків між людиною й природою та важливість природної складової у відтворенні населення та забезпеченні життєвим простором.

Економічно-господарська підсистема охоплює сукупність національних господарств із їх продуктивними силами (засоби виробництва й люди, що використовують їх у процесі суспільного виробництва), а також міжнародні економічні організації. Вони взаємодіють у єдиному економічному просторі, який характеризується поглибленням міжнародного географічного поділу праці, постійним розширенням зовнішньоекономічних зв'язків та перерозподілом виробничих, фінансових і трудових ресурсів у масштабах усієї планети.

Інформаційно-технологічна підсистема втілює в собі технічні системи (обладнання, машини, прилади, інженерні споруди) і технологічні процеси, які є наслідком діяльності людини з метою освоєння навколишнього середовища. Ця діяльність передбачає накопичення й використання знань про закономірності розвитку природи та можливості їх використання для забезпечення потреб людства, що зростають. Вона обумовлює якісну зміну всіх сфер життя суспільства та спричиняє утворення технологічного й інформаційного простору. Поступово головними засобами економічного розвитку стають інтелект, знання людини, її творчий потенціал.

Соціально-культурна підсистема належить до духовного життя людей: освіта, виховання, культура, мистецтво, задоволення інших соціально-культурних потреб. Підсистема формується й розвивається в результаті передачі досвіду новим поколінням, а також у процесі обміну культурними цінностями між народами.

Політична підсистема включає державні й наддержавні установи, які перебувають у різноманітних політичних, правових та адміністративних взаємовідносинах. Вона визначає характер влади та особливості управління, яке має на меті створювати сприятливі умови для ефективної діяльності всіх ланок суспільства.

Усі підсистеми разом забезпечують цілісність і розвиток світосистеми.

Географічний простір — це складний земний простір, розташований на конкретній території, який розвивається в часі та охоплює всі сфери географічної оболонки: літосферу, гідросферу, атмосферу, біосферу і соціосферу.

Географічний простір визначає можливості та напрями розвитку суспільства, особливості життєдіяльності населення, розміщення та функціонування видів його господарської діяльності.

Урок № 2

Дата: 22.12.2022

Тема: Демографічний стан населення

Мета: охарактеризувати поняття демографічного стану населення; розвивати сформовані здібності, виховувати професійну компетентність.

Хід уроку:

На сьогодні кількість жителів нашої планети перевищує 7,5 млрд осіб. Очікується, що у 2030 р. вона зросте до 9,7 млрд, а у 2050 р. — до 11,2 млрд людей. Проте в далекому минулому кількість населення Землі була незначною і збільшувалася повільно. На початку нашої ери загальна кількість людства не перевищувала 250 млн осіб, що менше за кількість жителів сучасних США.

За наступну тисячу років населення світу збільшилося лише на кілька десятків мільйонів жителів. Його зростанню перешкоджали нелегкі умови життя більшості людей, відсталість медицини, епідемії, численні війни, які часто супроводжувалися голодом.

Зростання кількості населення прискорилося у XVIII—XIX ст.

Особливо швидко населення світу почало зростати в другій половині XX ст. Цьому сприяли такі чинники:

- розвиток економіки;
- покращення умов життя та якості харчування;
- підвищення якості медичного обслуговування (зокрема, зменшилася кількість епідемій);
- скорочення тривалості робочого дня (праця людей завдяки механізації стала легшою та безпечнішою).

Усе це позитивно вплинуло на здоров'я людей, знизилися показники смертності й підвищилася тривалість життя. Як наслідок, людство увійшло в стадію демографічного вибуху — швидкого зростання населення окремих країн і світу загалом у результаті значного перевищення народжуваності над смертністю.

В історії людства виділено чотири фази демографічного переходу:

I фаза — високі коефіцієнти народжуваності й смертності, малий коефіцієнт природного приросту;

II фаза — швидке зниження коефіцієнта смертності за умови збереження високого коефіцієнта народжуваності, що веде до стрімкого зростання кількості населення (фаза демографічного вибуху);

III фаза — повільне падіння коефіцієнта смертності й швидке — народжуваності; зменшення коефіцієнта природного приросту.

IV фаза — подальше зближення коефіцієнтів народжуваності й смертності; дуже повільне зростання кількості населення або навіть його скорочення.

IV фаза демографічного переходу, яка часто характеризується демографічною кризою, спостерігається в країнах Європи, Північної Америки, Японії (тобто у високорозвинених і постсоціалістичних країнах). Насамперед це пов'язано з низькою народжуваністю.

Чинники, що впливають на зниження народжуваності:

- розвиток медицини, що надає можливість контролювати кількість народжень;
- підвищення середнього віку наречених (у країнах Західної Європи шлюб здебільшого укладають у 30—35 років);
- збільшення частки міського населення (у містах народжуваність нижча, оскільки втрачаються традиції багатодітних сімей);
- пенсійне забезпечення (це дає змогу людям старшого віку жити без підтримки дітей, у багатьох країнах Сходу зберігається традиція, що молодший син залишається жити з батьками);
- зміна ролі жінки в сім'ї та суспільстві (жінки мають рівні права із чоловіками та можуть бути фінансово незалежними; залучаються до активної економічної і суспільної діяльності);
- підвищення рівня освіти (у жінок із вищою освітою кількість дітей, як правило, менша, що пов'язано з необхідністю кілька років навчатися, а потім реалізувати себе у професійній діяльності);
- прагнення батьків дати все необхідне дитині, що призводить до збільшення витрат і намагання зменшити кількість дітей;
- поступове старіння населення (процес збільшення середнього віку жителів країни);
- зменшення кількості шлюбів;
- поява суспільних течій, наприклад чайлдфрі, які заявляють про свідоме небажання мати дітей.

Питання для самоперевірки:

1. Дайте визначення поняття «світосистема».
2. Що таке географічний простір?
3. Чим пояснюється швидке зростання кількості населення світу у ХХ ст.?

Домашнє завдання: дати відповіді на питання для самоперевірки, законспектувати матеріал з теми.

Рекомендована література: . Географія (рівень стандарту): підручник для 11 класу, закл. заг. серед. освіти / В. В. Безуглий, Г. О. Лисичарова. – Київ: Генеза, 2019.

Шановні учні! Нагадую, що на виконанні вами завдання чекає моя електронна пошта:

kvasha.n.v@gmail.com або Вайбер чи Телеграм за номером: 093-74-98-200,

але не пізніше 20:00